

Nr 10.

Ankom till riksdagens kansli den 11 februari 1936 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 4 § lagen den 23 december 1914 (nr 451) om hingstbesiktningstvång.

(2:a avd.)

I en till riksdagen den 13 december 1935 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 9, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

L a g

angående ändrad lydelse av 4 § lagen den 23 december 1914 (nr 451) om hingstbesiktningstvång.

Härigenom förordnas, att 4 § lagen den 23 december 1914 om hingstbesiktningstvång skall i nedan angivna del erhålla följande ändrade lydelse:

4 §.

Förseelse mot denna lag straffes med böter från och med etthundra till och med trehundra kronor. Äro omständigheterna synnerligen mildrande må bötesbeloppet nedsättas till tjugufem kronor.

Därest någon — — — — — äro stadgade.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1936.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för Kungl. Maj:ts förslag, får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet.

Enligt lagen om hingstbesiktningstvång äger Konungen, där förhållandena inom något hushållningssällskaps område sådant påkalla, på framställning av hushållningssällskapet och vederbörande landsting, förordna, att hingst-

besiktningstvång skall införas inom hushållningssällskapets område eller viss del därav.

I 2 § samma lag föreskrives, att inom område, varest hingstbesiktningstvång införts, hingst icke må, med mindre han uppnått tre års ålder ävensom prövats vara såsom beskällare inom orten lämplig, vare sig kostnadsfritt eller mot ersättning användas till betäckning av sto, som tillhör annan än hästens ägare, och ej heller, därest hingsten äges av två eller flera personer samfällt, till betäckning av sto, som tillhör någon av dem enskilt. Prövning, som nyss nämnts, verkställas av statens premieringsnämnd eller dess ordförande enligt av Konungen meddelade bestämmelser. Sådana återfinnas i kungörelsen den 23 december 1914 (nr 452), ändrad genom kungörelserna den 11 juli 1918 (nr 697) och den 4 maj 1923 (nr 107).

Enligt lagens 4 § straffas förseelse mot lagen med böter från och med tio till och med tvåhundra kronor. Därest någon under tid, då han är ställd under tilltal för sådan förseelse, fortsätter densamma, skall han för varje gång stämning därför utfärdats och delgivits fällas till de böter, som för förseelsen äro stadgade.

I skrivelse den 5 april 1935, nr 151, har riksdagen i anledning av motionerna I: 184 och II: 235 under åberopande av jordbruksutskottets av riksdagen godkända utlåtande nr 45 anhållit, att Kungl. Maj:t ville låta utreda frågan om skärpning av straffen för överträdelse av lagen om hingstbesiktningstvång samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

Jordbruksutskottet — som införskaffade yttrande i ärendet från lantbruksstyrelsen — anförde i omförmälda utlåtande i huvudsak följande.

I likhet med motionärerna och lantbruksstyrelsen ansåge utskottet, att de straff, som för närvarande utdömdes i fall av överträdelse av lagen om hingstbesiktningstvång, mången gång vore så låga, att de icke stode i rimligt förhållande till den förtjänst, ett olagligt begagnande av icke besiktigade hingstar såsom beskällare lätteligen kunde inbringa. En skärpning av förevarande straffsats syntes därför påkallad. Härvid vore emellertid att erinra, att en höjning av straffmaximum utöver 300 kronors böter måste innebära, att förseelserna skulle sonas med dagsböter. Anlitande av dagsbotssystemet skulle emellertid måhända medföra, att där överträdelse beginges av mindre välsituerade personer, dessa komme att ådömas straff, som icke vore väsentligt kännbarare än de nu stundom tillämpade. I anledning härav och med hänsyn jämväl till andra föreliggande spörsmål, som borde beaktas, syntes frågan kräva viss utredning. I varje fall ansåge sig utskottet icke böra förorda, att riksdagen för sin del, innan Kungl. Maj:t närmare prövat frågan, beslutade en ändring i lagen. Däremot funne utskottet goda skäl föreligga, att riksdagen hos Kungl. Maj:t begärde utredning i ämnet.

Departementschefen har i ärendet anfört följande.

»Av handlingarna i ärendet framgår, att de nu gällande straffbestämmelserna för förseelse mot lagen om hingstbesiktningstvång i stor utsträckning visat sig ineffektiva såsom medel att upprätthålla lagens föreskrifter. I likhet med riksdagen finner jag därför en ändring av straffskalan påkallad.

Såsom jordbruksutskottet i sitt utlåtande framhållit kan enligt svensk rätt maximum för direkta böter icke höjas över 300 kronor. En ytterligare skärpning av bötesstraffet måste föranleda införandet av dagsböter i straffskalan. Då i flertalet fall de som överträda ifrågavarande lag torde befinna sig i svaga ekonomiska omständigheter, skulle emellertid, på sätt jämväl framgår av vad jordbruksutskottet anfört, vid ett anlitande av dagsbotssystemet merendels komma att ådömas så låg dagsbot att straffet icke bleve väsentligt kännbarare än vad nu ofta är fallet, med mindre ett högt minimiantal dagsböter fastställdes. Att stadga ett med hänsyn till det nu sagda tillräckligt högt sådant minimum, t. ex. 50 dagsböter, lärer dock på grund av här avsedda förseelsers art näppeligen kunna ifrågakomma. Under dessa förhållanden torde upptagandet i straffskalan av dagsböter i förevarande fall icke vara att förorda.

För ernående av en effektiv straffpåföljd torde andra möjligheter böra övervägas. Det kan ifrågasättas att i straffskalan införa fängelse. Frihetsstraff för överträdelse av förevarande lag torde emellertid icke böra tillämpas annat än efter upprepade förseelse sedan straff mellankommit. Oavsett att överhuvud taget användande av urbota straff för förseelser av detta slag möter betänkligheter, skulle införandet därav följaktligen medföra den olägenheten, att den strängare straffpåföljden icke bleve omedelbart avhållande. En annan möjlighet kunde vara att höja bötesmaximum till 300 kronor och samtidigt stadga, att överträdelse av lagen skall straffas för varje gång sådan överträdelse begås, oavsett om åtal mellankommit. Med hänsyn till det avsteg ett dylikt stadgande skulle innebära från eljest i svensk straffrätt tillämpade regler, torde lämpligheten av detsamma dock kunna ifrågasättas. Det torde också kunna tänkas att förutom hingstägaren straffa jämväl stoägaren, där denne använder till betäckning hingst, som icke är besiktigad och godkänd. Även om en dylik bestämmelse med sannolikhet komme att i hög grad verka för författningsbudens upprätthållande, skulle den emellertid å andra sidan medföra, att straffet icke företrädesvis komme att drabba den som hade den största vinningen av förseelsen, varjämte i många fall vid tillämpning av en sådan bestämmelse torde uppstå bevisningssvårigheter. Ytterligare en utväg vore att införa en föreskrift av innehåll, att hingst, som använts till betäckning utan att vara besiktigad och godkänd, skall förklaras förverkad. En dylik påföljd torde dock vara att anse alltför sträng i förhållande till förseelsens natur.

Lämpligare än de nu diskuterade utvägarna vore måhända att för förseelser mot förevarande lag införa normerade böter sålunda att den felande dömdes att böta exempelvis två gånger det belopp, som erhållits i språngavgift. Därest detta belopp icke skulle kunna fastställas, torde i lagen kunna fixeras ett belopp, t. ex. 50 kronor, som under sådana förhållanden skulle anses såsom språngavgift för varje gång hingsten använts. För de fall att hingsten ställts till förfogande kostnadsfritt, finge den vanliga böteskalan användas. Om än detta system kan anses äga vissa företräden framför de tidigare avhandlade möjligheterna, synes det dock, som skulle en enklare lösning av det föreliggande spörsmålet vara att föredraga.

Efter övervägande av frågan har jag stannat för att förorda allenast sådan jämkning av nuvarande straffbestämmelser, att bötesbeloppets maximum höjes till 300 kronor samt dess minimum fastställs så högt, att dess utkrävande blir för vederbörande något så när kännbart. I detta syfte föreslår jag ett lägsta bötesbelopp av 100 kronor. Föreligga synnerligen förmildrande omständigheter torde dock böra finnas möjlighet att sänka bötesstraffet till 25 kronor. Det synes finnas anledning antaga, att en lagändring av denna innebörd skall visa sig tillräcklig att råda bot på nu rådande missförhållande.

Jag förutsätter givetvis bibehållande av nuvarande stadgande, enligt vilket den, som under tid då han är åtalad för förseelse som här avses fortsätter densamma, skall för varje gång stämning därför delgives fällas till särskilt ansvar. I överensstämmelse med vad nu förordats har inom jordbruksdepartementet uppgjorts förslag till lag angående ändrad lydelse av 4 § lagen den 23 december 1914 (nr 451) om hingstbesiktningstvång.»

Utskottet. Enär utskottet icke har någon erinran emot Kungl. Maj:ts lagförslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla förevarande proposition.

Stockholm den 11 februari 1936.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Närvarande: se utlåtandet nr 16.